

KODANIKUÜHISKOND EESTIS

CIVIL SOCIETY IN ESTONIA

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon

Miks koostöö?

- **Kui avalikul teenistusel pole väljakujunenud arusaama koostööst kodanikualgatusega, jääb kasutamata võimalus tugevdada kodanikuühiskonda ja demokraatlikke käitumisvorme.**
- Kodaniku algatuse ja riigi suhete algideestik kujunes 1999. aasta alguseks.

EKAKi arutamine Riigikogus

- EKAK-i arutamine Riigikogus ei saanud kaua hoogu, sest parteidel puudus kodaniku algatuse vastu sügavam huvi.
- 1998. aastal mainisid parteid Riigikogu valimiste programmides kodaniku ühis konda ja kaasamist ja vaid märksõna tasemel.

Eelnõu arutelu

- Alles 23. aprillil 2001 võttis Riigikogu juhatus EMSL-i delegatsioonilt vastu EKAK-i arendamise konsensuslikult heakskiidetud kontseptsiooni.
- **Selle eelnõu arutamine algatati Riigikogu kultuuri-, põhiseadus- ja sotsiaalkomisjoni ühisettepanekuna 26. juunil 2002.**

Heakskiitmine

- **Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon sai kohe selle** esimesel lugemisel 12. detsembril 2002 Riigi kogu heakskiidu.
- EKAK-i menetlemine parlamendis eristab meie kodanikualgatuse raamdokumenti mitmete teiste riikide samalaadsetest dokumentidest, s.t see on formaalselt saanud suurema legitiimsuse.
- **Dokumendi eduka menetlemise hind oli selle transformeerumine sisukast koostööleppest poliitiliseks deklaratsiooniks.**

EKAK

Eesmärk

- Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioon (EKAK) on dokument, mis määratleb avaliku võimu ja kodanikualgatuse vastastikku täiendavaid rolle ning koostoimimise põhimõtteid avaliku poliitika kujundamisel ja teostamisel ning Eesti kodanikuühiskonna ülesehitamisel.

Eessõna

- EKAK põhineb arusaamal, et **demokraatliku riigikorra püsimiseks ja arenguks on avalikul võimul vaja kuulata kodanikke ja teha koostööd võimalikult paljudega neist.**
- Otsuseid langetades peab **avalik võim arvestama paljude ühiskonnaliikmete ja nende ühenduste erihuvide, väärtushoiakute ja eesmärkidega ning neid tõsiselt kaaluma ka siis, kui nende kandjad moodustavad arvulise vähemuse.**

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö eesmärgid

- 1. kodanikualgatuse ja osalusdemokraatia edendamine;
- 2. vabatahtliku tegevuse kui kodanikuksolemise olulise tunnuse väärtustamine;
- 3. kodanike majanduslike, sotsiaalsete ja poliitiliste õiguste ja kohustuste parema tundmise ning järgimise edendamine;
- 4. kodanike vastutustunde arendamine oma pere, kaaskodanike, kodukoha, riigi ja maailma ees;

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö eesmärgid II

- 5. kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö aluseks olevate väärtuste ja põhimõtete teadvustamine ning vastastikuste kohustuste, õiguste ja tegevusprioriteetide piiritlemine;
- 6. kodanikeühenduste kui demokraatia arengu vältimatu teguri toimimiseks ja tugevnemiseks soodsa keskkonna loomine;
- 7. kodanikualgatuse tugisüsteemi arendamine;
- 8. heade koostöötavade ning ametiasutuste ja kodanike ning nende ühenduste koostööd soodustavate teadmiste levitamine;

Kodanikeühenduste ja avaliku võimu koostöö eesmärgid III

- 9. kodanike ja nende ühenduste laialdasem kaasamine poliitikate ja õigusaktide väljatöötamis-, teostamis- ja analüüsiprotsessi ning selleks vajalike teabekanalite ja mehhanismide arendamine;
- 10. ebapiisavalt esindatud või tunnustamata kodanike ja nende ühenduste erihuvide ja vajaduste tunnustamine ja arvessevõtt avaliku elu korraldamisel;
- 11. heategevust ja filantroopiat soodustava keskkonna loomine ning ärisektori kaasamine.

Koostööpõhimõtted ja väärtused

- **1. Kodanikuaktiivsus**

- Avalik võim toetab seda soodsa õigusliku keskkonna loomisega, elanikkonna teavitamisega oma tegevusest ning kodanike ja nende ühenduste kaasamisega otsuste kavandamisse ja teostamisse.

- **2. Osalus**

- Kui poliitiliste otsuste langetajad peavad dialoogi üldsusega ja arvestavad avalikus arutelus esitatud ettepanekuid, suureneb üldise kompetentsuse määr ja tugevneb riigi legitiimsus.

Koostööpõhimõtted ja väärtused

- **3. Austus**

- Avalik võim austab kodanike ja nende ühenduste õigust asetada endale ise eesmärged ja juhtida oma tegevust põhiseadusliku korra raames.

- **4. Partnerlus**

- Kodanikeühenduste ja avaliku võimu partnerlus võimaldab otstarbekat koostööd ning ülesannete jaotust avalike huvide paremaks järgimiseks.

- **5. Vastutus ja aruandmiskohustus**

- Avalikes huvides tegutsemine nõuab nii kodanikeühendustelt kui avaliku võimu institutsioonidelt avatust, vastutustunnet ja aruandlusvalmidust.

Koostööpõhimõtted ja väärtused

- **6. Kodanikualgatuse poliitiline sõltumatus**
 - Kodanikeühendused on oma eesmärgiseadmistes, otsustes ja tegevuses seaduse piires vabad ja sõltumatud. Kodanikualgatuse toetamise korral avaliku sektori eelarvetest ja fondidest välditakse poliitilise iseloomuga piiranguid.
- **7. Korruptiivsuse vältimine**
 - Avaliku võimu organite lepinguliste koostööpartnerite valikul kodanikeühenduste hulgast ja avalike teenuste osutamise ning muude ülesannete delegeerimisel kodanikeühendustele välditakse korruptsiooni võimaldavaid suhteid.

Koostööpõhimõtted ja väärtused

- **8. Säστεv ja tasakaalustatud areng**

- Kodanikeühendused ja avaliku võimu organid lähtuvad oma tegevuses ja omavahelises koostöös säästva ja tasakaalustatud arengu põhimõttest.

- **9. Võrdne kohtlemine**

- Kodanikeühendused ja avaliku võimu organid austavad kõigi kodanike ja nende ühenduste põhimõttelist võrdsust ligipääsul ühiskonnaelus osalemise võimalustele.

Eesmärkide saavutamise teed

- 1. Tunnustamine ja esindamine
- 2. Partnerlus
- 3. Poliitika teostatamine
- 4. Vahendid

EKAKi rakendamine

- **1. EKAKi rakendamise üldised pikaajalised prioriteedid on:**
 - 1.1 Kodanikuhariduse ja -aktiivsuse taseme oluline tõus ja osalusdemokraatia tugevdamine.
 - 1.2 Avaliku võimu ja kodanikualgatuse partnerlusel põhineva koostöökultuuri juurutamine, heade koostöötavade tutvustamine ja laialdane kasutuselevõtt ning koostöövõrgustiku loomine.
 - 1.3 Kodanikualgatuse tugisüsteemi toimimise tagamine.
- 2. Neile lisandusid dokumendis lühiajalised prioriteedid

Lisasätted

- Vabariigi Valitsuse ja kodanikeühenduste esindajad moodustavad ühiskomisjoni EKAKi rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks.
- Riigikogu korraldab EKAKi elluviimise ja kodanikuühiskonna arengu arutamiseks igal teisel aastal vastavasisulise olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu.
-

Ühiskomisjoni uus koosseis

- Vabakonna poolt kuuluvad sinna Avatud Eesti Fond, Kodukant, EMSL, Praxis, Keskkonnaühenduste koda, Õpilasesinduste liit, Väitlusselts ning Sillamäe Lastekaitse Ühing,
- Avaliku võimu esindajatest peamiselt kodanikuühiskonna arengukava elluviimisega seotud ministeeriumid.
- Esimene komisjoni koosolek toimus 09. november 2012.

Vabatahtlik tegevus

KES ON VABATAHTLIK?

- **Mõiste definitsioon:** Vabatahtlik tegevus on **oma aja, energia või oskuste pakkumine vabast tahtest ja tasu saamata**. Vabatahtlikud aitavad teisi või tegutsevad peamiselt avalikes huvides ja ühiskonna heaks. Oma pereliikmete abistamist ei loeta vabatahtlikuks tegevuseks

Vabatahtlikkus pakub:

- Saad teha midagi head ja kasulikku
- Saad ennast proovile panna
- Omandad uusi teadmisi ja oskusi
- Leiad uusi sõpru ja tuttavaid
- Veedad oma vaba aega sisukalt ja lõbusalt

Vabatahtlikkus ühiskonnas

- Vabatahtlikul tegevusel on oluline roll iga demokraatliku ühiskonna arengus: **vabatahtlik tegevus soodustab kodanikuaktiivust, vabatahtlikud tõstavad kodanikuühenduste suutlikkust ja teenuste kvaliteeti, vabatahtlikul tööl on märkimisväärne sotsiaalmajanduslik panus ja väärtus.**
- Vabatahtliku tegevuse toetamisel ja korraldamisel on üksteist täiendavad rollid ja võimalused nii avalikul, kolmandal kui ka ärisektoril.

Eesti

- Eestis on ca 1 miljon 15–74 aasta vanuseid inimesi.
Nendest 27% on tegutsenud teadlikult vabatahtlikuna.
- Vabatahtlikud panustavad enim järgmistesse valdkondadesse; heategevus, keskkonna- ja loomakaitse ning kohaliku elu edendamine.
- Samas on Eestis märkimisväärselt suur hulk (20%) inimesi, kes on küll osalenud näiteks päästetöödel, hoolekogude töös, talgutel, kampaaniate korraldamisel, **kuid ei teadvusta nimetatud tegevusi vabatahtliku tegevusena**

Eesti II

- Võrreldes vabatahtlike mittevabatahtlikega on **vabatahtlikus tegevuses enam osalenud nooremaealine (15–24 a)** ja vähem vanemaeline (65 a ja enam) elanikkond.
- Haridustasemelt eristuvad alg- ja põhiharidusega inimesed, kes on vabatahtlikus tegevuses osalenud veidi vähem.
- Samuti on vabatahtlikus tegevuses oluliselt vähem tegutsenud lapsehoolduspuhkusel olevad inimesed ja pensionärid, **rohkem õpilased ja üliõpilased**

Vabatahtliku tegevuse arenduskeskus

- Tegutsenud 2005 aastast selle nime all.
- Töötab selle nimel, et vabatahtlik tegevus Eestis igapäevane ja normaalne osa inimeste elust, organisatsioonid oskavad vabatahtlikke hästi kaasata ja juhtida ning ühiskond tunnustab, väärtustab ja toetab vabatahtlikku tegevust.
- Toimetab ja haldab Vabatahtlike Väravat aadressil www.vabatahtlikud.ee

Vabatahtlike värav

- Eesti peamine vabatahtliku tegevuse alane infoportaal on **Vabatahtlike värav**, mis on loodud spetsiaalselt vabatahtliku tegevuse tutvustamiseks.
- Veebilehelt võib leida kuulutusi organisatsioonidelt ja üritustest, mis otsivad vabatahtlikke.
- Inimestele, kes soovivad osaleda, on www.vabatahtlikud.ee esimene peatuspunkt lisainformatsiooni ja edasiste tegutsemisjuhiste saamiseks.

ELF Bioneer SINA **Vabatahtlike Värav** EMSL Heateo SA Önnepank Uuskasutuskeskus

VABATAHTLIKE VÄRAV

Otsi kodulehelt: [Otsi](#) [Sisukaart](#)

[Tagasiside](#)

[Vabatahtlik tegevus](#) [Uudised](#) [Sündmused](#) [Vabatahtlikule](#) [Organisatsioonile](#) [Ettevõttele](#) [Maakondlikud keskused](#) [Lood](#) [VTA](#)

Tere tulemast!

Vabatahtlike värav on loodud vabatahtliku tegevuse tutvustamiseks. Siit leiame uudiseid, nõuandeid, analüüse, vabatahtlike muljeid ning võimalusi vabatahtlikuna tegutsemiseks. Ettepanekud värava paremaks muutmiseks on oodatud [siin!](#) Vabatahtlike väravat haldab [Vabatahtliku Tegevuse Arenduskeskus](#).

kuum

- ▶ Ettevõtete vabatahtlik tegevus
- ▶ EVTA 2011 Eesti sündmuste kalender
- ▶ Jälgi meid suhtlusportaalis Facebook
- ▶ Liitu organisatsioonide andmebaasiga
- ▶ Euroopa vabatahtliku tegevuse veebikool

Uudised [Vaata kõiki >](#)

- ▶ Uus-Meremaal päästeti löksu jäänud Eesti matkaja 29.08.2011
Andre Lipandile oleks tema 26 sünnipäev ka viimaseks võinud jääda, kui poleks olnud Uus-Meremaa päästjaid, kes ta...

Värske kuulutus [Vaata >](#)

Otsime vabatahtlikke saatejuhte interneti raadiosse

Leia endale sobiv

- ▶ [Vabatahtliku töö kuulutus](#)
- ▶ [Vabatahtlikke otsiv organisatsioon](#)
- ▶ [Vabatahtlik](#)

[Logi sisse](#)

Eesti ja Euroopa

Eesti ja Euroopa Liit

- 7.02.1992 Euroopa Liidu sünd
- 12.06.1995 Eesti, Läti ja Leedu kirjutasid alla assotsiatsioonilepingud Euroopa Liiduga
- 28.11.1995 Eesti esitas ametliku avalduse EL-ga liitumiseks
- 13.12.1997 EL Nõukogu otsustas alustada liitumisläbirääkimisi Eestiga
- 13.12.2002 Lõppesid liitumisläbirääkimised Eesti ja EL-i vahel
- 16.04.2003 Allkirjastati liitumisleping Euroopa Liiduga
- 14.09.2003 Toimus rahvahääletus EL-ga liitumise küsimuses
- 01.05.2004 Eesti ühines Euroopa Liiduga
- 12.05.2010 Euroopa Komisjon võttis Eesti euroalasse vastu
- 16.06.2010 Euroopa Parlament kiitis heaks Eesti liitumise euroga
- 01.01.2011 Eesti läks üle eurole

Euroopa Strukturfondid

- Alates 2004 aastast EL liikmena kuulume Euroopa regionaalpoliitika mõjuvälja.
- Regionaalpoliitika eesmärgiks on **tasakaalustada ja ühtlustada Euroopa Liidu liikmesriikide arengut** ning tõsta seeläbi Euroopa Liidu kui tervikliku majanduspiirkonna konkurentsivõimet maailmaturul.
- Euroopa Liidu regionaalpoliitika elluviimiseks jagatakse liikmesriikidele struktuuritoetust, mida pakuvad erinevad fondid. **Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)** ja **Euroopa Sotsiaalfond (ESF)** on struktuurifondid, neile lisandub **Ühtekuuluvusfond (ÜF)**.

Euroopa Regionaalarengu Fond

- Fond rahastab järgmisi tegevusi:
 - **Otsene investeeringutoetus ettevõtetele** (rõhuga väike- ja keskmise suurusega ettevõtetel), et luua püsivaid töökohti;
 - **Infrastruktuuriprojektide toetamine**, mis on olulisel määral seotud uurimustöö ja innovatsiooniga, telekommunikatsiooniga, keskkonnaga, energiamajandusega ja transpordiga;
 - **Finantsinstrumendid** (riskikapitalifondid, kohaliku arengu fondid jne), et toetada regionaalset ja kohalikku arengut ning edendada linnade ja maapiirkondade koostööd.

Euroopa Sotsiaalfond

- ESF toetab Euroopa Liidu liikmesriike järgmistes valdkondades:
 - **Töötajate ja ettevõtete kohandumine:** elukestev õpe, innovaatiliste organisatsioonide kujundamine ja levik;
 - **Tööturule sisenemine:** tööotsijad, töötud, naised ja riiki sisserändajad;
 - **Erivajadustega inimeste** tööturule lõimumine ja diskrimineerimise ületamine;
 - **Sotsiaalse kapitali tugevdamine** haridussüsteemi uuendamise ja koolivõrgustiku edendamise kaudu.

Ühtekuuluvusfond

- Ühtekuuluvusfond (ÜF) pakub toetust liikmesriikidele, mille **rahvuslik kogutoodang on väiksem kui 90 % Euroopa Liidu keskmisest.**
- Ühtekuuluvusfondist saavad toetust mahukad keskkonna- ja infrastruktuuriprojektid. Teiste liikmesriikide hulgas saab toetust ka Eesti.

Lisaks

- Lisaks struktuuritoetusele pakub Euroopa Liit toetust põllumajanduse ja kalanduse valdkonnas ning Läänemere regiooni piiriüleseks koostööks, ent nimetatud toetust arvestatakse eraldi.

Mitteametlik mõju

- Väljendub ühenduste liikmete rohujuuretasandi kontaktides lääne kolleegidega, nn sotsiaalses õppimises, ideede ja kogemuste vahetamises seminaridel, suvepäevadel jne.
- See on aidanud paljudel ühendustel mõjutada Eesti liitumist Euroopa Liiduga, tutvustades ja kinnistades euroopalikke väärtusi (demokraatia, inimõiguste ja vabaduste kaitse, vähemuste kaitse, keskkonnakaitse jne).

Huvirühmad Euroopa Liidus

Huvirühmad

- Oluline muutus leidis aset tänu Euroopa Liidule. Jäigad rahvuslike huvirühmade süsteemid (nt ametiühingud, naisorganisatsioonid jne) pidid muutma oma toimimise loogikat, et kaasa rääkida supranatsionaalse ehk Euroopa Liidu tasandi poliitika kujundamises.
- **Miks peaks üldse üks ühendus oma lobitegevuse Euroopa Liidu tasandile viima ja milline kasu sellest sünnib?**

Huvirühmade peamine märklaud

- **Huvirühmade peamine märklaud Euroopa Liidus on Euroopa Komisjon.** 1990. aastate alguses arvas Euroopa Komisjoni sekretariaat, et Brüsselis püüavad neid mõjutada umbes 3000 eri valdkonna huvirühma.
- Brüsselis lobitööd tegevate huvirühmade arv kasvab, sest Euroopa Komisjoni enda võimalused ise erinevate huvirühmadega proaktiivselt nõu pidada on piiratud.

Euroopa pädevus

- See, et ühed huvirühmad (kodanikeühendused, kutseühingud, jne) on Euroopa Liidu suunal aktiivsemad kui teised, on otseselt seotud teemadega, mis on või ei ole Euroopa Liidu pädevuses.
- Peale valdkondlike majandus- ja tolliküsimuste on Euroopa Liidu pädevus viimase 15-20 aasta jooksul tarbijakaitse, sotsiaal-, keskkonna- ja rahapoliitika küsimustes (eriti pärast ühisraha euro sisseviimist) tunduvalt laienenud.

Huvirühmade iseloom

- Kuigi Euroopa kodanikeühenduste kogukond koosneb väga eriilmelistest organisatsioonidest, seob neid kõiki **neli ühist tunnust** (Eurostep 2002):
 - nad on loodud vabatahtlikkuse alusel eesmärgiga teadvustada mingit probleemi laiemalt, levitada mingeid väärtusi või tugevdada identiteeditunnet;
 - nende sihiks on tõsta teadlikkust mingi teema suhtes ja seista konkreetse ühiskondliku rühma huvide eest;
 - nad on sõltumatud riigist, esindades väga erinevaid huvirühmi, olenemata nende asukohast riigis või piirkonnas;
 - nende eesmärgiks ei ole kasumlikkus.

Huvirühmade võrgustumine

- Võrgustumisest on saanud võtmesõna Euroopa Liidu poliitikate mõjutamisel
- Üks paremini organiseerunud kodanikualgatus vorme on tarbijakaitseliikumine.
- Euroopa tasandi huvirühmadega liitumine võib olla ajendatud väga erinevatest põhjustest. Kõige sagedamini nimetatakse **info saamist, mõju suurendamist ja rahalise välisabi vajadust, sotsiaalset staatust ja soovi kuuluda mõjutajate rühma.**

ÜLESANNE

- Mis on EKAK?
- Mida tähendab vabatahtlik tegevus?
- Mis on Euroopa regionaalpoliitika eesmärk?
- Nimeta Euroopa Struktuurifonde?